

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації Цвірка Костянтина Володимировича на тему «Публічно-приватне партнерство як чинник сталого територіального розвитку», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. У межах цієї роботи автором визначено основних стейкхолдерів публічно-приватного партнерства в Україні, зазначено їхні функції та ролі щодо забезпечення сталого територіального розвитку..

Актуальність теми дисертаційної В умовах обмеженості бюджетних ресурсів та зростаючих потреб у модернізації інфраструктури і підвищенні якості публічних послуг публічно-приватне партнерство (ППП) набуває все більшої актуальності як механізм залучення приватних інвестицій та використання управлінського і технологічного досвіду бізнесу для реалізації суспільно значущих проектів. Концепція сталого територіального розвитку, що передбачає збалансоване врахування економічних, соціальних та екологічних аспектів на рівні окремих територій, потребує системного впровадження механізмів PPP як інструменту досягнення Цілей сталого розвитку на місцевому та регіональному рівнях.

Актуальність дослідження підсилюється кризовими явищами останніх років, зокрема пандемією COVID-19 та війною в Україні, які загострили проблеми недостатнього фінансування розвитку територіальних громад,

старіння інфраструктури та зниження якості життя населення. В таких умовах ППП постає дедалі більш привабливою альтернативою для органів публічної влади, оскільки дозволяє залучати додаткові ресурси та інноваційні рішення від приватного сектору при збереженні державного контролю та впливу на реалізацію проектів в інтересах громадян.

Водночас ефективне використання цього механізму вимагає розвиненого інституційного середовища, дієвих механізмів державної підтримки, компетентних учасників з обох сторін та культури довірчого партнерства між публічним і приватним секторами.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій з удосконалення публічно-приватного партнерства як чинника сталого територіального розвитку.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити теоретичні засади публічно-приватного партнерства (ППП), визначити його сутнісні характеристики та форми в контексті сталого територіального розвитку;
- обґрунтувати концептуальні засади сталого територіального розвитку, розкрити його соціальні, економічні та екологічні виміри, а також роль ППП у досягненні цілей сталого розвитку на місцевому рівні;
- узагальнити міжнародні практики впровадження ППП у різних сферах сталого розвитку та визначити можливості їх адаптації до українських реалій;
- дослідити сучасний стан розвитку ППП в Україні, включаючи виявлення ключових проблем та обмежень в умовах воєнного стану;
- обґрунтувати організаційно-економічний механізм активізації публічно-приватного партнерства на місцевому рівні на основі інтеграції інституційної, фінансової та компетентнісної складових;
- розробити методичний підхід до комплексної оцінки впливу проєктів публічно-приватного партнерства на сталий розвиток територій з урахуванням екологічних, соціальних та економічних ефектів.

Об'єктом дослідження є публічне управління сталим територіальним розвитком.

Предметом дослідження є публічне-приватне партнерство як чинник сталого територіального розвитку в Україні.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні положення теорій публічного управління, публічно-приватного партнерства, сталого розвитку, а також напрацювання провідних вітчизняних і зарубіжних учених у цих сферах.

У роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Методи абстрагування, узагальнення, системного аналізу застосовано для визначення сутності та особливостей публічно-приватного партнерства як механізму реалізації інфраструктурних проектів, його ролі у забезпеченні сталого розвитку територій. Методи порівняльного аналізу, синтезу та класифікації використано для систематизації форм, моделей та механізмів ППП, виявлення їхніх специфічних рис, переваг і недоліків. Структурно-функціональний аналіз та моделювання застосовано для розробки авторського організаційно-економічного механізму активізації публічно-приватного партнерства на місцевому рівні, визначення його структурних елементів, функцій та взаємозв'язків між ними. Методи статистичного аналізу, економіко-математичного моделювання використано для кількісної оцінки стану та тенденцій розвитку ППП в Україні на основі офіційних даних. Експертні методи, зокрема SWOT-аналіз, застосовано для виявлення ключових проблем та формулювання рекомендацій щодо вдосконалення політики у сфері публічно-приватного партнерства в Україні з урахуванням принципів сталого розвитку. Метод бенчмаркінгу використано для вивчення успішних зарубіжних практик застосування ППП у різних сферах сталого розвитку територій, оцінки можливостей адаптації кращого світового досвіду до українських реалій.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти України, дані Державної служби статистики, звіти міжнародних організацій, аналітичні матеріали зарубіжних та вітчизняних дослідницьких

інституцій, наукові публікації з питань публічно-приватного партнерства та сталого розвитку територій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні конкретного науково-прикладного завдання – теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій з удосконалення публічно-приватного партнерства як чинника сталого територіального розвитку.

Новизна наукових результатів конкретизується в таких положеннях:

уперше:

- обґрунтовано триєдиний організаційно-економічний механізм активізації публічно-приватного партнерства на місцевому рівні, який, на відміну від існуючих підходів, що зосереджуються переважно на нормативно-правовому регулюванні та фінансових аспектах, інтегрує інституційну (створення спеціалізованих підрозділів в органах місцевого самоврядування, формування методичної бази, налагодження системи обміну досвідом), фінансову (диверсифікація джерел фінансування через оптимальне поєднання бюджетних коштів, приватних інвестицій та кредитних ресурсів) та компетентнісну (впровадження професійних стандартів, освітніх програм та міжнародної сертифікації) складові, що забезпечує системний підхід до розвитку ППП та створює передумови для масштабування успішних практик на рівні територіальних громад;

удосконалено:

- систему оцінювання впливу проєктів ППП на сталий розвиток територій, яка, на відміну від існуючих систем, що фокусуються переважно на фінансово-економічних показниках, базується на комплексному вимірюванні екологічних (енергоефективність, скорочення викидів CO₂, раціональне використання ресурсів, відповідність екологічним стандартам), соціальних (підвищення якості життя населення, створення нових робочих місць, розвиток людського капіталу, забезпечення соціальної інклюзії) та економічних (залучення інвестицій, стимулювання інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності території, розвиток суміжних галузей) ефектів у їх

синергетичній взаємодії через систему збалансованих індикаторів та інструментарій інтегральної оцінки результативності;

- методичний підхід до визначення готовності територій до впровадження проєктів ППП в умовах воєнного стану, який, на відміну від існуючих, враховує не лише традиційні параметри інституційної спроможності та інвестиційної привабливості, але й специфічні фактори воєнного часу – безпекові ризики, стан критичної інфраструктури, наявність внутрішньо переміщених осіб, потенціал відновлення, та включає: комплексну систему індикаторів, що охоплює 6 ключових вимірів готовності території (безпековий, інституційний, інфраструктурний, соціально-економічний, фінансовий, екологічний); методику багатокритеріальної оцінки з використанням вагових коефіцієнтів, визначених на основі експертного опитування; алгоритм ранжування територій за рівнем готовності та вибору оптимальних форм ППП; моніторинг змін рівня готовності в динаміці;

дістали подальшого розвитку:

- концептуальні засади інституційного забезпечення розвитку ППП на регіональному та місцевому рівнях, зокрема щодо розподілу повноважень, координації дій та розбудови спроможності органів влади різних рівнів; запропоновано створення трирівневої системи управління ППП, що включає: 1) національний рівень (формування політики та методології); 2) регіональний рівень (координація та експертна підтримка); 3) місцевий рівень (ініціювання та реалізація проєктів); визначено ключові функції та компетенції для кожного рівня, механізми взаємодії та обміну інформацією;

- типологія проєктів ППП за їх функціональною роллю у забезпеченні сталого розвитку територій, а саме: 1) інфраструктурні ППП базового рівня (водопостачання, каналізація, поводження з відходами, транспортні мережі); 2) ППП енерго- та ресурсоефективності (відновлювана енергетика, енергомодернізація, smart-технології); 3) ППП екологічної спрямованості (відновлення екосистем, циркулярна економіка, зелена інфраструктура); 4) соціально орієнтовані ППП (охорона здоров'я, освіта, соціальне житло,

інклюзивні послуги); визначено специфічні характеристики кожного типу щодо розподілу ризиків, механізмів фінансування, критеріїв ефективності та форм державної підтримки;

- узагальнення міжнародних практик впровадження публічно-приватного партнерства, яке базується на комплексному аналізі успішних та неуспішних проектів ППП у країнах ЄС, США та Азії, що дозволило систематизувати ключові фактори успіху (політична підтримка, якісна нормативно-правова база, ефективні інституційні механізми, справедливий розподіл ризиків) та основні виклики (недостатня інституційна спроможність, недоліки регулювання, непрозорість процедур, недооцінка ризиків) реалізації проектів ППП, а також обґрунтувати рекомендації щодо їх адаптації до українських реалій.

3. Рівень теоретичної підготовки здобувача, рівень обізнаності дисертанта з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач володіє високим рівнем теоретичної підготовки та багатим практичним досвідом. Прослідковується висока обізнаність з працями інших вчених, дослідження яких є релевантними для вивчення даної проблематики.

4. Наукове та практичне значення роботи.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю використання їх положень та рекомендацій органами державної влади та місцевого самоврядування для удосконалення політики у сфері публічно-приватного партнерства з урахуванням принципів сталого розвитку територій.

Результати дослідження можуть бути корисними для Міністерства розвитку громад та територій України, інших центральних органів виконавчої влади при розробці стратегій, програм та заходів зі стимулювання ППП як механізму залучення інвестицій, впровадження інновацій та модернізації інфраструктури в контексті повоєнного відновлення країни.

Напрацьовані рекомендації щодо активізації публічно-приватного партнерства на місцевому рівні, підвищення інституційної спроможності

територіальних громад у цій сфері, диверсифікації джерел фінансування проектів та розвитку компетентностей їх учасників можуть бути використані органами місцевого самоврядування при плануванні власної інвестиційної політики та підготовці проектних пропозицій.

Розроблені у дисертації методичні підходи до оцінки впливу проектів ППП на сталий розвиток територій та готовності громад до їх реалізації можуть застосовуватись органами влади різних рівнів, а також агенціями регіонального розвитку як інструменти аналізу та відбору пріоритетних проектів.

Матеріали дисертації можуть використовуватись у навчальному процесі закладів вищої освіти при викладанні дисциплін з публічного управління, публічно-приватного партнерства, регіонального розвитку.

Представлені результати дисертаційного дослідження мають практичну цінність, що підтверджується довідками про впровадження наданими Харківським обласним центром зайнятості № 62-1833/25 від 23.06.2025 та Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації № 01-29/1069/1 від 30.06.2025.

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Особистий внесок здобувача та результати дисертації повною мірою викладені в зазначених публікаціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Цвірко К. В. Інструменти оцінки проектів публічно-приватного партнерства. *Наукові перспективи*. 2024. № 8 (50). С. 535-545.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-8\(50\)-535-545](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-8(50)-535-545)

2. Цвірко К. В. Успішні практики сталого територіального розвитку на засадах публічно-приватного партнерства. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.11.29>

3. Цвірко К. В. Стратегічні напрями розвитку публічно-приватного

партнерства в Україні. *Інвестиції: практика і досвід*. 2024. № 24. С. 204-211.
DOI: <http://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.24.204>

4. Цвірко К. В. Концептуальні засади сталого територіального розвитку як об'єкта публічного управління. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування»*. 2025. № 5 (45). С. 522-533.
DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5\(45\)-522-533](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5(45)-522-533).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Цвірко К. В. Організаційні засади розвитку публічно-приватного партнерства в Україні. *Публічне управління XXI століття: світові практики та національні перспективи : зб. тез XVIII Міжнар. наук. конгресу, 26 квітня 2018 р.* Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». 2018. С. 210-212. URL: https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/kbuapa/filesforpages/publications/2018_01.pdf

6. Цвірко К. В. Сучасні моделі публічно-приватного партнерства. *Scientific achievements of contemporary society. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2024. P. 447-453. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientificachievements-of-contemporary-society-15-17-08-2024-london-velikobritaniya-arhiv/>

7. Цвірко К. В. Аспекти нормативно-правового регулювання публічно-приватного партнерства в Україні. *Science in the modern world: innovations and challenges. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference*. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2025. P. 515-519. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-in-the-modern-world-innovations-and-challenges-17-19-04-2025-toronto-kanada-arhiv/>

8. Цвірко К. В. Аналіз зарубіжного досвіду розвитку компетенцій учасників проєктів публічно-приватного партнерства. *Scientific achievements of contemporary society. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference*. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2025. P. 477-482.

URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientificachievements-of-contemporary-society-1-3-05-2025-london-velikobritaniya-arhiv/>.

5. Оцінка мови і стилю дисертації.

Мова та стиль викладення відповідає критеріям науковості: логічність викладення положень, об'єктивність, послідовність. Структуру роботи загалом можна схарактеризувати як таку, що логічно підпорядковується поставленій меті. Композиція розділів відповідає послідовності конкретних завдань, що успішно вирішуються. Основні теоретичні положення та висновки роботи не є суперечливими, оскільки вони аргументовані й підкріплені доречними прикладами.

6. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

Робота повністю відповідає вимогам, що ставляться до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а саме: вона виконана на актуальну тему, сформульовані в ній наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, достовірними, містять наукову новизну та мають практичну значущість.

7. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою на 246 сторінках друкованого тексту. Вона складається вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел налічує 273 найменування, що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

8. Рекомендації дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Цвірка Костянтина Володимировича на тему «Публічно-приватне партнерство як чинник сталого територіального розвитку» є завершеним науковим дослідженням, виконаним самостійно автором на актуальну тему. Робота містить теоретичні розробки та практичні пропозиції, спрямовані на удосконалення публічно-приватного партнерства як чинника сталого територіального розвитку.

Виходячи з вищевикладеного вважаю, що дисертаційна робота Цвірка Костянтина Володимировича на тему «Публічно-приватне партнерство як чинник сталого територіального розвитку» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 року № 44, а її автор, Цвірко Костянтин Володимирович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Завідувач кафедри публічного управління

та права навчально-наукового інституту

управління та безпеки населення

д.н.держ.упр., професор

Сергій МАЙСТРО